

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ
 ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρωτ. 984
 Ἀριθμ. Διεκπ. 426

Ἀθήνησι τῆ 12ῃ Μαρτίου 2001

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 2712

Πρὸς
 τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, κατὰ τὴν Συνεδριαν Αὐτῆς τῆς 6ης ὁδεύοντος μηνὸς Μαρτίου ἐ.ε., ἔχουσα ὑπ' ὄψει σχετικὴν Εἰσήγησιν τῆς παρ' Αὐτῇ Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν Δογματικῶν καὶ Νομοκανονικῶν Ζητημάτων, περὶ τοῦ ἀπὸ κανονικῆς ἐπόψεως ἐπιτραπευτοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς κηδεύσεως τῶν αὐτοχειρῶν, Συνοδικῆ διαγνώμη καὶ Ἀποφάσει, γνωρίζει ὑμῖν τὰ ἀκόλουθα:

Ἡ αὐτοκτονία τυγχάνει ἐκ τῶν μεγίστων τῶν ἁμαρτημάτων, ἃ τε ἀντικείμενον πρὸς τὸ φυσικὸν ἅμα καὶ ἠθικὸν καθῆκον τῆς διατηρήσεως τῆς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δωρηθείσης ζωῆς. Ἡ φυσικὴ ζωὴ, ὁ μετὰ τοῦ σώματος δηλονότι σύνδεσμος τῆς ψυχῆς, εἶναι ὁ γενικὸς ὅρος τῆς ἐκπληρώσεως πάντων τῶν καθόντων καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλομεν ἅπαντες νὰ διατηρῶμεν αὐτήν. Ὁ αὐτοκτονῶν ἀσεβεῖ πρὸς τὸν Δοτῆρα τῆς ζωῆς Θεόν. Δῶρον τοῦ Δημιουργοῦ ἢ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς λέγει ὁ ἱερός Χρυσόστομος: «Ὁ Θεὸς ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸν κόσμον ἐξ ἀγάπης ἤγαγε τὸν ἄνθρωπον καὶ ψυχὴν αὐτῷ ἐνέπνευσεν ἀθάνατον, ἵνα ὁσίων πολιτευσάμενος καὶ τῆς αἰωνίου τύχῃ ζωῆς καὶ βασιλείας». Κύριος τῆς ζωῆς εἶναι μόνον ὁ Θεὸς (Σοφ. Σειρ. 23,1.4.2.Μακκαβ. 14,46), ὅστις καὶ μόνον δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτήν ὅταν θελήσῃ. Ὁ ἄνθρωπος «ὢν τοῦ Κυρίου» (Ρωμ. 14, 8), ὀφείλει νὰ μεταχειρίζεται τὴν ζωὴν πρὸς πραγμάτων τοῦ σκοποῦ, οὗ χάριν ἐδόθη αὐτῷ αὕτη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, οὐδέποτε δὲ διακαίεται νὰ ἀφαιρῇ αὐτήν αὐθαιρέτως ἀσεβῶν πρὸς τὸν Δοτῆρα τῆς ζωῆς Θεόν.

Πλείστοι ὅσοι ἐκ τῶν ἱερῶν Πατέρων καὶ συγγραφέων ἐνεῖδον τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς αὐτοκτο-

νίας ἐν τῇ ῥητῇ ἐντολῇ τοῦ Θεοῦ «οὐ φονεύσεις» (Ἐξόδ. 20, 13), ἐν οἷς καὶ ὁ ἱερός Αὐγουστίνος λέγων: «Υπολείπεται, ὅπως περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐννοήσωμεν ἐκεῖνο τὸ εἰρημένον “οὐ φονεύσεις” μὴ ἕτερον, ἄρα μὴδὲ σεαυτὸν, διότι οὐδὲ ἕτερον ἢ ἄνθρωπον φονεύει ὁ ἑαυτὸν φονεύων» (De civit. Dei I. 33).

Ἐσαύτως καὶ ὁ οὐρανοβάμων ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν Παῦλος ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ αὐτοῦ, λέγει: «οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἑαυτῷ ζῆ καὶ οὐδεὶς ἑαυτῷ ἀποθνήσκει ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ Κυρίῳ ἀποθνήσκωμεν. Ἐάν τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν» (14,7-8). Καὶ ἀλλαχοῦ ἐξαιρεται ὑπὸ τοῦ θεοκλήρυκος Ἀποστόλου, ὅτι τὸ σῶμα ἡμῶν εἶναι ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν Ἁγίου Πνεύματος, «οὗ ἔχομεν ἀπὸ Θεοῦ καὶ οὐκ ἐσμέν ἑαυτῶν» (πρβλ. Α' Κορ. 6, 19) καὶ ὅτι, «ναὸς Θεοῦ ἐσμεν καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ ἐν ἡμῖν· εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐσμεν ἡμεῖς» (Α' Κορ. 3, 16-17).

Πολλὰ καὶ διάφορα μὲν εἶναι αἱ ἀφορμαὶ καὶ αἰτίαι τῆς αὐτοκτονίας (ἀνίατος νόσος, ἀπώλεια τῆς περιουσίας ἢ τῆς ἐλευθερίας, διάψευσις ἐλπίδος, φόβος ἐπικειμένου κακοῦ οἰουδήποτε ἀφορήτου θεωρουμένου ὑπὸ τοῦ αὐτόχειρος κ.λπ.) ἀλλὰ κυρίως μία καὶ μόνη εἶναι ἡ κυρία καὶ θεμελιώδης αἰτία ἢ εἰς τὴν αὐτοκτονίαν ὀδηγοῦσα, ἢ ἔλλειψις ἀκραδάντου πίστεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ ὑποταγῆς εἰς τὸ θέλημα καὶ τὴν πρόνοιαν αὐτοῦ. «Μὴ δαίμοσι λογιζόμεθα τοῦ κόσμου τὴν οἰκονομίαν, μὴ γενεσεῶς τινος καὶ εἰμαρμένης τυραννίδα ἐπιτειχίζομεν τῇ προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ. Ταῦτα γὰρ πάντα βλασφημίας γέμει, καὶ ἡ ὄντως ταραχὴ καὶ ἀταξία οὐχὶ τῶν πραγμάτων ἐστὶ φορὰ, ἀλλ' οὕτω διακείμενος λογισμὸς» (Ἰωάν. Χρυσόστομος, «Περὶ εἰμαρμένης», Migne 50, 749).

Κατὰ ταῦτα ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς πιστεύων, ὅτι

πάντα ἐν τε τῷ ὄλῳ κόσμῳ καὶ εἰς ἑαυτὸν συμβαίνουσι κατὰ τὰς βουλὰς τοῦ Θεοῦ, ἄλλα κατ' εὐδοκίαν καὶ ἄλλα κατὰ παραχώρησιν αὐτοῦ, ἀποδέχεται τὰ εἰς ἑαυτὸν συμβαίοντα ὡς παρὰ τοῦ Θεοῦ στελλόμενα αὐτῷ ἢ παραχωρούμενα, ὑποτάσσεται τῷ θείῳ βουλήματι καὶ ἐγκαρτερεῖ μεθ' ὑπομονῆς ἐν παντί καὶ πάντοτε, ἐν μόνο ὀλοφύχως ἐπιζητῶν, τὸ εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ, πάντα δὲ τὰ ἄλλα τὰ συνήθως μέγιστα θεωρούμενα ἀγαθὰ, ὑγίαν, πλοῦτον, δόξαν καὶ τὰ τοιαῦτα εὐχεται νὰ ἔχῃ ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον δύνανται νὰ συμβάλωσιν εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ὑψίστου προορισμοῦ του, ὅστις εἶναι ἢ διὰ τῆς ἐν παντί πρὸς τὸ θεῖον θέλημα καὶ τὰς εὐαγγελικὰς ἐπιταγὰς συμμόρφωσις καὶ ὑποταγή, ἐπίτευξις τῆς ψυχικῆς αὐτοῦ σωτηρίας.

Ἔθεν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐρειδομένη ἐπὶ τῶν θείων καὶ ἀμωμήτων ἀρχῶν τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Πίστεως καὶ Ὁμολογίας καὶ ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν ὑπὸ τῆς ἐν Τρούλλῳ ΣΤ' Οἰκουμένης Συνόδου κυρωθέντα ἸΔ' Κανόνα τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας περὶ τῶν αὐτοχείρων, καταδικάζει τὴν αὐτοκτονίαν ὡς πρᾶξιν ἐναγῆ καὶ ἄντικρυς πολεμίαν τῆς ἀληθοῦς εὐαγγελικῆς κατὰ Χριστὸν ζωῆς καὶ πολιτείας, ἀπαγορεύουσα τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ταφὴν εἰς τοὺς ἐν ὑγίῃ διανοητικῇ καταστάσει αὐτοκτονοῦντας, συμφώνως τῷ μνημονευθέντι Κανόνι τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας, διότι οὗτοι ἐξέρχονται τοῦ βίου ἐν ἀπιστίᾳ καὶ ἀμετανοήσῃ, μὴ ἐπιρρίπτοντες ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμναν αὐτῶν καὶ συμπεριφέρονται ὡς «οἱ λοιποὶ, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα» (Α' Θεσσαλ. 4, 13).

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ ἀδιαλείπτῳ μερίμνῃ Αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ἐμπειπιστευμένου εἰς τὴν πνευματικὴν αὐτῆς χειραγωγίαν πιστοῦ Λαοῦ, φιλανθρωπευομένη ἐπὶ τοὺς αὐτόχειρας καὶ κηδομένη πνευματικῶς αὐτῶν, γνοῦσα ὅτι Κύριος ὁ Θεός, ὁ ἐρευνῶν τὰ βάθη τῆς καρδίας ἐκάστου, ὁ ἐτάζων καρδίας καὶ νεφρούς, ἔστησεν «*ἡμέραν ἐν ἧ ἔμελλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ*» (Πράξ. 17, 31), ἔκρινεν ὅπως τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης ἐξαιροῦνται καὶ κηδεύονται ἐκκλησιαστικῶς, ἐὰν συντρέχῃ εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς ἐκ τῶν κατωτέρω λόγων:

1. Ὄταν ὁ αὐτόχειρ, κατὰ τὸν χρόνον τῆς αὐτοχειρίας αὐτοῦ εἶναι «**ἐκφρενής**», ὅταν δηλονότι πάσῃ ἐκ πνευματικῆς νόσου τοιαύτης, ὥστε νὰ

μὴν δύναται νὰ ἀντιληφθῇ τὴν σημασίαν τῆς πράξεως αὐτοῦ.

2. Ὄταν ὁ αὐτόχειρ «**δὲν ἔχει ἑαυτόν**», ἤτοι ὅταν δι' οἰονδήποτε λόγον δὲν ἔχει συνείδησιν τῶν πραττομένων ὑπ' αὐτοῦ καὶ προκαλεῖ τὸν θάνατον ἐν ἀνυπαίτιῳ πλήρει ἀπαλείψει τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ. Περιπτώσεις θανάτου αὐτοχείρων ἐν ἀνυπαίτιῳ ὑπνοβασίᾳ, ἐν ἀνυπαίτιῳ καταστάσει παραισθήσεων, σεληνιασμοῦ, ἀναισθησίας, πλήρους ἀνυπαίτιου μέθης κ.λπ.

3. Ὄταν προκαλῆ τις τὸν θάνατον **εἰς ἄσκησιν ἄλλου καθήκοντος** αὐτοῦ, ἀπορρέοντος ἀπὸ τὴν κανονικὴν διδασκαλίαν τῆς Ὁρθοδόξου Πίστεως ἢ ἐρειδόμενον ἐπ' αὐτῆς, ἢ συγχωρούμενον ὑπ' αὐτῆς. Περιπτώσεις ἐκουσίου μαρτυρίου ὑπὲρ Χριστοῦ, ὑπὲρ Πίστεως καὶ Πατρὶδος, ὑπὲρ ἄλλων ἀνθρώπων καὶ πρὸς σωτηρίαν τῆς ζωῆς αὐτῶν καὶ γενικῶς εἰς πᾶσαν περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποῖαν συντρέχει λόγος δυνάμενος νὰ θεμελιώσῃ εἰς ἐκάστην συγκεκριμένην περίπτωσιν τὴν ἄρσιν τοῦ ἀδίκου χαρακτήρος τῆς πράξεως τῆς αὐτοκτονίας, ἢ τὴν ἄρσιν τοῦ καταλογισμοῦ.

4. Ὄταν ὁ αὐτόχειρ προκαλῆ τὸν θάνατόν του, **ἐξ ἀνακλαστικῆς κινήσεως** τὴν ὁποῖαν δὲν ἐλέγχει, ἂν καὶ ἔχει συνείδησιν τῶν πραττομένων, ὡς ἐπὶ θανατηφόρου κινήσεως «**σπαστικοῦ**» ἀτόμου.

5. Ὄταν ὁ αὐτόχειρ προκαλῆ τὸν θάνατόν του **ἐξ ἀμελείας ἢ τυχαίως**, εἰς περιπτώσεις διαφόρων ἀτυχημάτων.

6. Ὄταν ὁ αὐτόχειρ **μετανοήσῃ** διὰ τὴν πρᾶξιν, κατὰ πάντα χρόνον καὶ μέχρι τοῦ θανάτου του.

7. Ὅσάκις ὑφίσταται **ἀμφιβολία** ὑπάρξεως ἢ μὴ ἑνὸς τῶν ἀνωτέρω λόγων εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ αὐτόχειρος. Ἐὰν δηλονότι ἀμφιβάλλῃ κατὰ συνείδησιν ὁ ἔχων τὴν εὐθύνην τῆς λήψεως τῆς ἀποφάσεως ἐκκλησιαστικῆς κηδεύσεως τοῦ αὐτόχειρος, ἤτοι ὁ οἰκεῖος Ἐπίσκοπος, ὡς πρὸς τὸ ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς αὐτοκτονίας συνέτρεχεν εἰς τῶν ἀνωτέρω λόγων, ἐν τοιαύτῃ ἀμφιβολίᾳ ὀφείλει νὰ ἀποφασίσῃ τὴν κήδευσιν τοῦ αὐτόχειρος. Εἰς πᾶσαν ἄλλῃ περίπτωσιν, πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων, ὁ αὐτόχειρ δὲν κηδεύεται ἐκκλησιαστικῶς κατ' ἐφαρμογὴν τοῦ ἸΔ' Κανόνος τοῦ Τιμοθέου Ἀλεξανδρείας.

Τὰς περιπτώσεις τῆς ἔνεκα ἀλλοιώσεως καὶ παθήσεως τῶν φρενῶν ἐλλείψεως τῆς συνειδήσεως

τῶν πραττομένων καὶ ὅταν ὁ αὐτόχειρ «δὲν ἔχει ἑαυτὸν», βεβαιοῦν ἐγγράφως δύο τουλάχιστον ἐπιστήμονες ἰατροί, δόντες τὸν δι' ἰατροδικαστικὰς πράξεις νενομισμένον ὄρκον.

- † Ὁ Ἀθηνῶν ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, Πρόεδρος
- † Ὁ Λαγκαδᾶ Σπυρίδων
- † Ὁ Πολυανῆς καὶ Κιλκισίου Ἀπόστολος
- † Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἀντώνιος
- † Ὁ Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου Προκόπιος

- † Ὁ Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριάς Προκόπιος
- † Ὁ Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως Διονύσιος
- † Ὁ Καλαβρῦτων καὶ Αἰγιαλείας Ἀμβρόσιος
- † Ὁ Τρίκης καὶ Σταγῶν Ἀλέξιος
- † Ὁ Ἀττικῆς Παντελεήμων
- † Ὁ Καρπενησίου Νικόλαος
- † Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Εὐστάθιος
- † Ὁ Ἡλείας Γερμανὸς

Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχιμ. Θεολόγος Ἀποστολίδης

